

หลักสูตรการมัดย้อมไหมจากสีธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ จำนวน ๑๕ ชั่วโมง ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าตูม

ความเป็นมา

กศน.อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดในภาคอีสานที่มีวัฒนธรรมการทอผ้ามาช้านาน และได้สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่น ยิ่งหากได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งแล้วจะค้นพบเหตุผลหลายประการที่สนับสนุนในเรื่องการทอผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของสุรินทร์ ในด้านต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณี การทอเส้นไหม ลวดลายผ้าไหม และกรรมวิธีการทอ ตลอดทั้งการใช้ผ้าไหมในโอกาสต่าง ๆ และยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

กศน.อำเภอท่าตูม ได้มีการสำรวจความต้องการในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ในเขตพื้นที่อำเภอท่าตูม กลุ่มเป้าหมายเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของประชาชนในเขตอำเภอท่าตูม โดยได้มอบหมายให้ครูคน.ตำบลนำแบบสำรวจความต้องการด้านอาชีพให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอท่าตูม ประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งกศน.อำเภอท่าตูมได้นำมาวิเคราะห์ จัดทำหลักสูตรเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ สรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายมีความสนใจในอาชีพการมัดย้อมไหมจากสีธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรี จึงได้จัดทำหลักสูตร ขึ้น

ลักษณะเด่นของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

๑. มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ โดยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากกัมพูชา และลวดลายที่บรรจงประดิษฐ์ขึ้นล้วนมีที่มาและมีความหมายอันเป็นมงคล

๒. นิยมใช้ไหมน้อยในการทอ ซึ่งไหมน้อยคือไหมที่สาวมาจากเส้นใยภายในรังไหม มีลักษณะนุ่ม เรียบ เงามาม

๓. นิยมใช้สีธรรมชาติในการทอ ทำให้มีสีไม่ฉูดฉาด มีสีสนที่ มีลักษณะเฉพาะ คือ สีจะออกโทนสีขมิ้น เช่น น้ำตาล แดง เขียว ดำ เหลือง อีกทั้งยังมีกลิ่นหอมจากเปลือกไม้

๔. ฝีมือการทอ จะทอแน่นมีความละเอียดอ่อนในการทอและประณีต รู้จักผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แสดงถึงศิลปะที่สวยงามกว่าปกติ

๕. แต่เดิมนั้นการทอผ้าไหมของชาวบ้านทำเพื่อไว้ใช้เอง และสวมใส่ในงานทำบุญและงานพิธีต่างๆ

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในการใช้เส้นไหมสีเหลืองในการทอ ซึ่งจะทำให้ผ้ามีความนุ่มพลิ้วน่าสวมใส่

๒. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในการประยุกต์ลวดลาย และสีย้อม ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๓. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบการขายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ เทคนิคการมัดย้อมจากสีธรรมชาติ ของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้เสริม เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ต่อยอดอาชีพเดิม

๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการมัดลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ การย้อมสีจากสีธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๓. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ

๔. เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าไหมของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ

๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลาเรียน รวม ๑๕ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ภาคทฤษฎี จำนวน ๘ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ จำนวน ๗ ชั่วโมง

โครงสร้างของหลักสูตร

- เรื่องที่ ๑.** ช่องทางการประกอบอาชีพการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติ จำนวน ๓ ชั่วโมง
- ๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติ
 - ๒ อธิบายความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติ
- เรื่องที่ ๒.** ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ชั่วโมง
- ๒.๑ แหล่งเรียนรู้
 - ๒.๒ เลือกออาชีพ
- เรื่องที่ ๓.** ทักษะการประกอบอาชีพการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ จำนวน ๓ ชั่วโมง
- ๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ
 - ๒. ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้าไหมสุรินทร์
 - ๓. ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติ
- เรื่องที่ ๔.** การเตรียมวัตถุดิบส่วนประกอบและการมด्योंมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ จำนวน ๖ ชั่วโมง
- ๑. วัตถุดิบและส่วนประกอบได้แก่ ขั้นตอนในการเตรียมใหม่สำหรับการทอ
 - ๒. การฟอกไหม ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการฟอกไหม วัสดุและอุปกรณ์ของการฟอกไหม
 - ๓. การทักไหมการแกว่งไหม ได้แก่ จุดประสงค์ของการทักไหม/การแกว่งไหม
 - ๔. สาธิตการเตรียมเส้นไหมพุ่ง/ไหมยืน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหมพุ่ง/ยืน การออกแบบลายฯ
 - ๕. สาธิตการคันเส้นไหม
 - ๖. การมด्योंมลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ
- เรื่องที่ ๕.** การบริหารจัดการอาชีพ จำนวน ๑ ชั่วโมง
- ๑. อาชีพการทอผ้าไหม ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ และการลดต้นทุนการผลิต

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการคิดเป็น และความเป็นไปได้ รวมทั้งการศึกษาหาความรู้ เรื่อง การมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวิริฯ ได้รับความรู้และฝึกทักษะในการพัฒนาฝีมือให้เกิด ความชำนาญ ส่งเสริมและต่อยอดด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในด้าน อาชีพของกลุ่มเป้าหมาย และเป็นการช่วยเหลือด้านอาชีพผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙

- เรียนรู้จากวิทยากร การพอกใหม่ การย้อมสีจากธรรมชาติ การออกแบบและการมัดลาย
- เรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อใบความรู้ เรื่อง การมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริ

วัฒนวิริฯ

- เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง

สื่อการเรียนการสอน

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรื่องการมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติ
๒. ใบงานเรื่องการมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวิริฯ
๓. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ <https://www.youtube.com/watch?v=sSBwmA๘UKjs> การมดัย้อมใหม่จากสี่ ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวิริฯ
๔. สื่อบุคคล / ภูมิปัญญา/แหล่งเรียนรู้
๕. ใบความรู้ เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติ
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อบุคคล วิทยากร
๗. พบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๘. อุปกรณ์ประกอบการฝึกทักษะอาชีพ

การวัดและประเมินผล

๑. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (๒๐)
๒. ทักษะการปฏิบัติ (๔๐)
๓. คุณภาพของผลงานการปฏิบัติ (๔๐)

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพตรงตามหลักการของหลักสูตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ความเข้าใจ เทคนิคการย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติ และสามารถนำไปใช้ในการ ประกอบอาชีพได้
๒. ผู้เรียนสามารถออกแบบการมัดลาย การย้อมสี ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ
๔. เป็นการสืบสานวัฒนธรรมการมดัย้อมใหม่จากสี่ธรรมชาติ

รายละเอียดโครงสร้างการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ	๑ อธิบายความสำคัญในการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติได้ ๒ อธิบายความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ ได้แก่ การวางแผนและการบริหารจัดการ การหาแหล่งเงินทุนความต้องการของตลาด และการจัดท้าวस्तอุอุปกรณ์ ได้	๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ ๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ ๒.๑ การวางแผนและบริหารจัดการ ๒.๒ แหล่งเงินทุนและการจัดหาเงินทุน ๒.๓ ความต้องการของตลาด ๒.๔ ช่องทางการจัดจำหน่าย	๑. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อต่าง ๆ สถานประกอบการ สื่อของจริง ภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบอาชีพ ที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน ๒. วิเคราะห์อาชีพจากข้อมูลต่าง ๆ	๓	-
๒. ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง	๒.๑ สามารถจัดหาแหล่งเรียนรู้ได้ ๒.๒ สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้	๒.๑ สถานประกอบการเกี่ยวกับการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ ๒.๒ ร้านค้าหรือตัวแทนในการจำหน่ายผลผลิต ๒.๓ เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหม ๒.๔ การตัดสินใจเลือกอาชีพ ๒.๕ ความต้องการของตลาด ๒.๖ สถานประกอบการ เครือข่าย กลุ่ม องค์กร ที่ประสบผลสำเร็จ	๑. ศึกษาดูงานในสถานประกอบการ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ตัดสินใจเลือก ๒. ผู้เรียนตัดสินใจเลือกอาชีพ	๒	-
๓. ทักษะการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ	๑. อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ได้ ๒. อธิบายประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้าไหมสุรินทร์ได้ ๓. อธิบายความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติได้	๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๒. ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้าไหมสุรินทร์ กระบวนการและรูปแบบการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๓. ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติ	๑. ทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และพื้นฐานของผู้เรียน ๒. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๓. อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๔. จัดทำแผนการฝึกทักษะการมัธยมใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๕. วิทยากรบรรยายและสาธิต	๒	๑

รายละเอียดโครงสร้างการมัตย้อมไหมจากสีธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๔. การเตรียมวัตถุดิบ ส่วนประกอบและการมัตย้อมไหมจากสีธรรมชาติ ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ	<p>๑. สามารถเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบได้แก่ ขั้นตอนในการเตรียมไหมสำหรับการทอ การเลือกเส้นไหม วัตถุดิบและส่วนประกอบได้</p> <p>๒. สามารถอธิบายการฟอกไหมได้แก่ วัตถุประสงค์ของการฟอกไหม วัสดุและอุปกรณ์ของการฟอกไหม ขั้นตอนการฟอกไหม และ ข้อควรระวังในการฟอกไหม ได้</p> <p>๓. สามารถอธิบายการทักไหมการแกว่งไหม ได้แก่ จุดประสงค์ของการทักไหม/การแกว่งไหม วัสดุและอุปกรณ์ วิธีการทักไหม/การแกว่งไหม และ ข้อควรระวังในการทักไหม/การแกว่งไหม ได้</p> <p>๔. สามารถอธิบายและสาธิตการเตรียมเส้นไหมฟุ้ง/ไหมยีน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหมฟุ้ง/ยีน การออกแบบลายฯ และการร้อยหลอดเล็กเป็นพวง ได้</p> <p>๕. สามารถอธิบายและสาธิตการคั่นเส้นไหม ได้แก่ จุดประสงค์ของการคั่น วัสดุและอุปกรณ์ วิธีการคั่น และข้อควรระวังในการคั่นไหม ได้</p>	<p>๑. ขั้นตอนในการเตรียมไหมสำหรับการทอ</p> <p>๑.๑ การเลือกเส้นไหม</p> <p>๑.๒ วัตถุดิบและส่วนประกอบ</p> <p>๒. การฟอกไหม</p> <p>๒.๑ วัตถุประสงค์ของการฟอกไหม</p> <p>๒.๒ วัสดุและอุปกรณ์ของการฟอกไหม</p> <p>๒.๓ ขั้นตอนการฟอก</p> <p>๒.๔ ข้อควรระวังในการฟอกไหม</p> <p>๓. วิธีการทักไหม/การแกว่งไหม</p> <p>๓.๑ ข้อควรระวังในการทักไหม/การแกว่งไหม</p> <p>๓.๒ การเตรียมเส้นไหมฟุ้ง/ไหมยีน</p> <p>๔. ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหมฟุ้ง/ยีน</p> <p>๔.๑ การออกแบบลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ</p> <p>๔.๒ การร้อยหลอดเล็กเป็นพวง</p> <p>๕. การคั่นเส้นไหม</p> <p>๕.๑ จุดประสงค์ของการคั่นไหม</p> <p>๕.๒ วัสดุและอุปกรณ์</p> <p>๕.๓ วิธีการคั่นไหม ๕.๔ ข้อควรระวังในการคั่นไหม</p>	<p>๑. วิทยากรบรรยายและสาธิต</p> <p>๒. ฝึกปฏิบัติจริง</p> <p>๓. ทดสอบหลังเรียน</p> <p>๔. ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง</p>		๓

รายละเอียดโครงสร้างการมัธยมศึกษาใหม่จากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	๖.สามารถอธิบายวัสดุอุปกรณ์วิธีการการมัธยมศึกษาเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ การมัธยมศึกษาจากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ และข้อควรระวังในการมัธยมศึกษา ย้อมสีไหม และการตรวจสอบความถูกต้องของลวดลาย ได้	๖ การมัธยมศึกษาจากสี่ธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๖.๑ วัสดุอุปกรณ์ ๖.๒ วิธีการมัธยมศึกษา/ขั้นตอน/การย้อมสีไหมลายขอเจ้าฟ้าสิริวัฒนวรีฯ ๖.๓ ข้อควรระวังในการมัธยมศึกษาและการย้อมสีไหม ๖.๔ การตรวจสอบความถูกต้องของลวดลาย			๓
๕. การบริหารจัดการอาชีพอาชีพ	๑.สามารถบริหารจัดการอาชีพการทอผ้าไหม ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ และการลดต้นทุนการผลิต ได้	๕.๑ การบริหารจัดการอาชีพการมัธยมศึกษาจากสี่ธรรมชาติ ๕.๒ การดูแลรักษาคุณภาพการมัธยมศึกษาจากสี่ธรรมชาติ ๕.๓ การลดต้นทุนในการผลิตของการมัธยมศึกษาจากสี่ธรรมชาติ ๕.๔ การเพิ่มมูลค่าสินค้า ๕.๔.๑ การแปรรูป ๕.๔.๒ การออกแบบ ๕.๔.๓ การประยุกต์ใช้	๑.การบริหารจัดการจัดให้ผู้เรียน ๑.๑ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ๑.๒ วิทยากรบรรยายการกำหนดและควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ ๑.๓ ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์การลดต้นทุนการผลิตแต่คุณภาพคงเดิม ๑.๔ วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยง	๑	
รวม				๘	๗

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร ลงชื่อ.....ผู้ตรวจหลักสูตร ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร
(.....)
วิทยากรผู้สอน (นางรุ่งนภา ชูเชิด) ครูอาสาสมัครฯ (นายณรงค์ศักดิ์ นามวิชา) ครูกศน.ตำบล (นางพรรณณี ชุบขุนทด) ผอ.กศน.อำเภอท่าตูม

